

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 499/2011-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. októbra 2011 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B., zastúpenej Mgr. J. H., B., vedené Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2629/2011 a sp. zn. Rvp 2631/2011 vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 13 CoE 76/2011-31 z 30. júna 2011 a uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 14 CoE 27/2011-34 z 8. júna 2011 a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 2629/2011 a sp. zn. Rvp 2631/2011 s p á j a na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 2629/2011.
2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnené.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 5. októbra 2011 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti P., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivý proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 13 CoE 76/2011-31 z 30. júna 2011 a uznesením krajského súdu č. k. 14 CoE 27/2011-34 z 8. júna 2011 (ďalej aj „namietané uznesenia“).

Zo sťažností a z ich príloh vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov.

Na základe zmluvy o úvere uzavretej 20. januára 2004 sťažovateľka poskytla dlžníkovi T. K. (sp. zn. Rvp 2629/2011) úver v sume 165,97 €, ktorý spolu s ďalšími poplatkami bol dlžník povinný splatiť v štyroch dvojtýždňových splátkach. Na základe zmluvy o úvere uzavretej 29. apríla 2003 sťažovateľka poskytla dlžníčke M. P. (sp. zn. Rvp 2631/2011) úver v sume 265,55 €, ktorý spolu s ďalšími poplatkami bola dlžníčka povinná splatiť v trinástich dvojtýždňových splátkach.

Na zabezpečenie úveru bolo účastníkmi zmluvného vzťahu priamo v zmluve o úvere dohodnuté, že splnomocnený zástupca dlžníka, menovite v zmluve určený, je oprávnený v prípade, ak dlžník neplní svoje povinnosti, okrem iného podpísať notársku zápisnicu o uznaní dlhu, ktorá má povahu exekučného titulu. Keďže dlžníci neuhradili dve po sebe idúce splátky, dostali sa do omeškania so splácaním úveru, ktorý sa stal okamžite splatným. Následne boli 18. júla 2003 v oboch prípadoch notárom spísané notárske zápisnice, ktoré podpísal v zmluve určený splnomocnený zástupca dlžníkov.

1. Sťažovateľka vo vzťahu k dlžníkovi T. K. podala 16. septembra 2004 návrh na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi, ktorý na základe poverenia udeleného Okresným

súdom Spišská Nová Ves (ďalej len „okresný súd“) 15. októbra 2004 začal nútený výkon rozhodnutia. Dňa 18. novembra 2010 sťažovateľka podala návrh na zmenu exekútora, ktorému bolo udelené poverenie. Okresný súd uznesením č. k. 12 Er 155/2004-20 zo 7. februára 2011 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekúciu zastavil. Zároveň zamietol návrh sťažovateľky na zmenu súdneho exekútora. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 13 CoE 76/2011-31 z 30. júna 2011 tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil ako vecne a právne správne.

2. Sťažovateľka vo vzťahu k dlžníčke M. P. podala 11. októbra 2003 návrh na vykonanie exekúcie súdnemu exekútorovi, ktorý na základe poverenia udeleného okresným súdom 21. novembra 2003 začal nútený výkon rozhodnutia. Dňa 18. novembra 2010 sťažovateľka podala návrh na zmenu exekútora, ktorému bolo udelené poverenie. Okresný súd uznesením č. k. 11 Er 162/2003-21 zo 7. februára 2011 vyhlásil exekúciu za neprípustnú a exekúciu zastavil. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 14 CoE 27/2011-34 z 8. júna 2011 tak, že rozhodnutie okresného súdu potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľky napadnutými uzneseniami krajského súdu *bolo porušené jej právo na spravodlivý proces garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj právo vyplývajúce z čl. 1 dodatkového protokolu*. Sťažovateľka s poukazom na viacero rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a ústavného súdu interpretovala čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu a v rámci dôvodov sťažnosti v podstatnom uviedla:

„... okresný súd vydal poverenie, tj. riadne preskúmal exekučný titul pred vydaním poverenia na zahájenie exekúcie. Týmto svojím postupom okresným súd vytvoril sťažovateľovi i povinnému právnu istotu a súčasne legitímne očakávanie sťažovateľa užívať svoj majetok - pohľadávku posilnenú ochranou súdom v rámci dozoru nad núteným výkonom práva, tzv. exekúciou voči majetku povinného.

Následne okresný súd z vlastného podnetu, tj. bez podnetu exekútora, sťažovateľa alebo povinného, zahájil konanie na zastavenie exekúcie, pričom pred zahájením tohto konania neposkytol priestor účastníkom exekučného konania vyjadriť sa k zahájeniu konania o zastavení exekúcie.

Týmto postupom okresný súd porušil zákonom a ústavou garantovanú rovnosť strán, keďže zahájením konania z vlastného podnetu jednoznačne nahradil vôľu jedného z účastníkov exekúcie na úkor sťažovateľa, ktorý zahájením konania stratil právnu istotu a legitímne očakávanie užívať svoj majetok, nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie a následným zahájením núteného výkonu práva, tzv. exekúciou. ...

Ďalším porušením okresného súdu a krajského súdu v priebehu konania na zastavenie exekúcie... je vykonanie dokazovania z vlastného podnetu a bez znalosti vôle účastníkov konania, a to opätovným preskúmaním exekučného titulu a súvisiacich dokladov najmä predmetnej zmluvy o úvere. V priebehu tohto konania súd nedal priestor na vyjadrenie účastníkom konania k vykonaným dôkazom ani nedal možnosť navrhnúť nové dôkazy v tomto konaní, ktoré by zvrátili jeho rozhodnutie zastaviť exekúciu. ...

Na záver okresný súd a krajský súd svojim rozhodnutím zlomil právnu istotu účastníkov exekúcie, teda povinného a aj sťažovateľa a aj ich oprávnené očakávanie užívať svoj majetok nastolený vydaním poverenia na vykonanie exekúcie...“

V nadväznosti na takéto porušenie práva na spravodlivý proces vidí sťažovateľka v napadnutých uzneseniach krajského súdu zároveň aj porušenie práva pokojne užívať majetok zo strany štátneho orgánu. Súd tým, že exekúciu zastavil, znemožnil nútený výkon práva, na ktorý sťažovateľke vznikol nárok na základe zmluvy o úvere a ktorý bol zabezpečený zákonom predvídaným exekučným titulom realizovaným v rámci exekučného konania pod dohľadom súdu.

Sťažovateľka na základe uvedeného navrhla, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie jej práva „na spravodlivý proces vyplývajúce z článku 6 ods. 1... dohovoru... a na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu...“ napadnutými uzneseniami krajského súdu, zruší napadnuté uznesenia, veci vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a prizná jej primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa § 31a zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak tento zákon neustanovuje inak a povaha veci to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2629/2011 a sp. zn. Rvp 2631/2011 a z neho vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť, ako aj na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy o spojení týchto sťažností na spoločné konanie, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon

neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05, II. ÚS 172/2011).

Predmetom sťažností je namietané porušenie práva sťažovateľky na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu namietanými uzneseniami, ktorými krajský súd potvrdil uznesenia prvostupňového okresného súdu o vyhlásení exekúcií za neprípustné a ich zastavení. Podľa názoru sťažovateľky namietanými uzneseniami došlo k neprípustnému zásahu do jej práva na spravodlivý proces tým, že krajský súd verifikoval zastavenie už prebiehajúceho exekučného konania bez toho, aby sa sťažovateľka mala možnosť k nemu vyjadriť. Súčasne malo dôjsť aj k zásahu do jej práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže v dôsledku zastavenia exekučného konania malo byť sťažovateľke ako oprávnenej v exekučnom konaní odopreté právo na vrátenie majetku od povinných.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pri rozhodovaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd štandardne poukazuje na svoje ústavné postavenie vymedzené v čl. 124 ústavy, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), ale súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 545/2010, II. ÚS 165/2011). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03, II. ÚS 179/2011).

Krajský súd namietanými uzneseniami potvrdil uznesenia okresného súdu č. k. 12 Er 155/2004-20 zo 7. februára 2011 a č. k. 11 Er 162/2003-21 zo 7. februára 2011 o vyhlásení exekúcie za neprípustnú a jej zastavení ako vecne správne, pričom v odôvodnení svojich rozhodnutí v podstatnom uviedol:

Z odôvodnení napadnutých uznesení vyplýva, že krajský súd ako odvolací súd sa v nich stotožnil s právnym záverom prvostupňového súdu o vyhlásení exekúcie

za neprípustnú a o jej zastavení podľa § 57 ods. 1 písm. g) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok) a o zmene a doplnení ďalších zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „Exekučný poriadok“), podľa ktorého exekúciu súd zastaví, ak exekúciu súd vyhlásil za neprípustnú, *pretože je tu iný dôvod, pre ktorý exekúciu nemožno vykonať*.

Podľa § 58 ods. 1 Exekučného poriadku exekúciu možno zastaviť na návrh alebo aj bez návrhu. Zatiaľ čo dôvody, na základe ktorých všeobecný súd obligatórne zastaví exekúciu (§ 57 ods. 1 Exekučného poriadku) alebo na základe ktorých fakultatívne pristúpi k takémuto rozhodnutiu (§ 57 ods. 2 Exekučného poriadku), podrobne upravuje Exekučný poriadok, ustanovenie okamihu, kedy tak má alebo môže urobiť, nie je explicitne daný. Z uvedeného je potrebné vyvodiť záver, že všeobecný súd rozhodne o zastavení exekúcie kedykoľvek v priebehu konania, len čo zistí, že sú dané dôvody na ukončenie núteného vymáhania pohľadávky. To znamená, že všeobecný súd je povinný v priebehu celého exekučného konania ex offo skúmať, či sú splnené všetky predpoklady na vedenie takéhoto konania. Jedným z týchto predpokladov je aj relevantný exekučný titul. Bez jeho existencie nemožno exekúciu vykonať. Je preto ústavne akceptovateľný právny názor krajského súdu, že ak neexistuje notárska zápisnica, ktorá je spôsobilá byť exekučným titulom buď z hľadiska formálneho, alebo z hľadiska materiálneho, exekúcia je neprípustná, čo je dôvod na zastavenie exekučného konania.

Ústavný súd v tejto súvislosti taktiež poukazuje na ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), ktorý v rozsudku z 27. januára 1997 vydanom pod sp. zn. 3 Cdo/164/1996 publikovanom v Zbierke stanovísk a rozhodnutí pod č. R 58/1997 uviedol, že „súdna exekúcia môže byť nariadená len na základe titulu, ktorý je vykonateľný po stránke formálnej a materiálnej. Ak bude exekúcia podľa titulu, ktorý tieto požiadavky nespĺňa, aj napriek tomu nesprávne nariadená, musí byť v každom štádiu konania i bez návrhu zastavená.“.

Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutými uzneseniami krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu práva sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože už z povahy veci

vyplýva, že ak všeobecný súd (v danom prípade okresný súd) je podľa zákona oprávnený rozhodnúť aj bez návrhu, t. j. ex offo, urobí tak aj bez vyjadrenia účastníkov konania, pričom neprichádza do úvahy aplikácia takých požiadaviek spravodlivého procesu, ako je kontradiktórnosť či rovnosť zbraní, ktorých porušenie sťažovateľka namietala. Krajský súd ako súd odvolací teda napadnutými rozhodnutiami poskytol náležitú ochranu právu sťažovateľky a postupoval správne, ak napadnuté rozhodnutia okresného súdu, ktoré boli vydané v súlade s príslušnými ustanoveniami Exekučného poriadku a judikatúrou formulovanou najvyšším súdom, potvrdil.

Z uvedených dôvodov a s prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosti v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu ich zjavnej neopodstatnenosti.

K namietanému porušeniu práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická osoba alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie však nebráni právu štátu prijímať zákony, ktoré považuje za nevyhnutné, aby upravil užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom alebo zabezpečil platenie daní alebo iných poplatkov alebo pokút.

V súvislosti s namietaným porušením práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu ústavný súd po preskúmaní napadnutých uznesení krajského súdu dospel k záveru, že z ich

odôvodnenia nemožno vyvodit' závery, ktoré by signalizovali, že nimi došlo k neprípustnému zásahu do práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, keďže krajský súd v posudzovaných prípadoch ústavne konformným spôsobom interpretoval a aplikoval príslušné právne normy (v danom prípade predovšetkým ustanovenia Exekučného poriadku) a rozhodol v zmysle ustálenej judikatúry formulovanej najvyšším súdom.

Nemožno akceptovať ani námietku sťažovateľky, že zastavením exekúcií došlo zo strany štátneho orgánu k znemožneniu plnení, ktoré vznikli na základe zmlúv o úvere, pretože zmluvy o úvere napadnutými uzneseniami neboli vôbec dotknuté a ich posúdenie nebolo ani pre rozhodovanie okresného súdu a krajského súdu v danej veci relevantné. Aj keď krajský súd napadnutými uzneseniami potvrdil uznesenia príslušného okresného súdu, ktorými boli exekúcie zastavené, uvedené nebráni sťažovateľke domáhať sa na príslušnom súde podľa platných procesných predpisov vydania rozhodnutí znejúcich na plnenie dlžných peňažných súm v zmysle úverových zmlúv.

Ústavný súd konštatuje, že z tohto dôvodu neexistuje taká príčinná súvislosť medzi napadnutými uzneseniami krajského súdu a právom zaručeným v čl. 1 dodatkového protokolu, ktorá by zakladala možnosť vysloviť porušenie tohto práva po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosti aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnené podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosti boli odmietnuté ako celok, ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v sťažnostiach už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2011